

Ο μύθος του Μινώταυρου στην πρωτοπορία του μεσοπολέμου έχει εκτενώς μελετηθεί.

Η εμβληματική μορφή του «Ακέφαλου» είναι δύο από τα πλέον έκτυπα μορφικά «συμπτώματα» της «κρίσης των συμβόλων», που χαρακτηρίζει την τέχνη και τη λογοτεχνία των τελευταίων κυρίως χρόνων του μεσοπολέμου.

Αυτή η κρίση που καταγράφηκε και στα καλλιτεχνικά περιοδικά της εποχής, τελικά οδήγησε σε μια εθνογραφική στροφή της τέχνης ήδη από πολύ νωρίς αλλά το σημαντικότερο είναι ότι η τέχνη κατανοήθηκε σαν εργαλείο επίλυσης ενός προβλήματος.

Το πρόβλημα δεν ήταν τίποτα άλλο παρά το αδιέξοδο της αναπαράστασης και η νέα του ταυτότητα ήταν ο Λαβύρινθος, ενώ οι στρατηγικές της επίλυσης του αδιεξόδου ήταν και είναι αυτές που ενώνουν την ιστορία του μοντέρνου με το σύγχρονο έργο τέχνης.

Ως εκ τούτου έχει πάντα ενδιαφέρον να σημειώσουμε κάποια βασικά χαρακτηριστικά του Λαβυρίνθου και να δούμε και κάποιες εκλεκτικές συγγένειες του (εν συντομία σε αυτό το σημείωμα).

Ως γνωστόν η δουλειά του Giacometti στη δεκαετία του 1930 ήταν πολύ πιο πρωτοποριακή από την μετέπειτα της μεταπολεμικής περιόδου. Όπως πολύ σωστά η R.Krauss επισημαίνει ο Giacometti ήταν ο πρώτος που ταύτισε το γλυπτό με την βάση του και ανέπτυξε οριζόντια την φόρμα και μάλιστα σε έργο που πρώτο τίτλο είχε την λέξη –Λαβύρινθος.

Αυτή η ανάπτυξη της φόρμας στην οριζόντια εν είδη προοικονομίας προϋπάρχει στις μεγαλοπρεπείς ζωγραφικές συνθέσεις του Delacroix, είτε στην :

«Η Ελευθερία οδηγεί το Λαό» με τα πτώματα των επαναστατών να ανοίγουν το πρώτο πλάνο της σύνθεσης σε οριζόντια παράταξη ή είτε στο επαναστατικό για την εποχή του : «Ο θάνατος του Σαρδανάπαλου» με τα πτώματα των γυμνών γυναικών πάλι στο πρώτο πλάνο και την οπτική γωνιά που σχεδόν εξοβελίζει την γραμμή του ορίζοντα στο πάνω μέρος του κάδρου.

Αυτή η προβληματική που ξεκίνησε από το Ρομαντισμό και διογκώθηκε στο Μοντερνισμό έγινε το μόνιμο περιβάλλον της σύγχρονης κατάστασης.

Η ενενήντα μοιρών στροφή του κάθετου άξονα ήταν χωρίς προηγούμενο για την δυτική τέχνη και σχεδόν ταύτισε το μνημείο με τη βάση του. Το άνοιγμα και το ξεδίπλωμα του έργου στο χώρο ταυτίστηκε με την περιπέτεια του Λαβυρίνθου σε μια σειρά από εμβληματικά έργα του Μοντερνισμού και έγινε ο βασικός μορφολογικός κανόνας των έργων τέχνης της μεταπολεμικής περιόδου με προεξέχουσα την περίπτωση της Minimal Art της δεκαετίας του 1960.

Αν κάτι συγκλονιστικό έφερε αυτή η αντιστροφή ήταν ότι ταυτίστηκε το αναπαραστατικό με το πραγματικό και το έργο έγινε το κάδρο/frame αφήνοντας τον χώρο της αναπαράστασης/δράσης για εμάς τους θεατές.

Η καταγωγή της σύγχρονης εμπλοκής μας είναι Λαβυρινθώδης και το άνοιγμα του χώρου στο πραγματικό είναι η συνύπαρξη μας στο χρόνο και αυτή η συνύπαρξη έγινε το ζητούμενο και η απορία.

Η θεμελίωση της συνύπαρξης έγινε σε σώμα που είναι ακρωτηριασμένο, στην εμβληματική μορφή του «Ακέφαλου» που είναι ο Μινώταυροςii.

Η ιδέα ότι στη θέση του κεφαλιού υπάρχει μια τρύπα βρίσκεται ο αντίθετος πόλος του καρτεσιανού και ορθολογικού οράματος για την ανθρωπότητα. Αυτή η επιστροφή του πραγματικού ως τραύματος ήδη κυοφορείτο από την εποχή του Ρομαντισμού μέχρι που στις μέρες μας πήρε διαστάσεις νεκρόπολης ως το απολυτό σκηνικό της συνύπαρξης μας.

Αυτό το σκηνικό που ο Bataille το ονόμαζε «base materialism» και η πατούσα είναι το μόνο που μπορεί να ταυτιστεί μαζί του είναι ένα ολόκληρο πεδίο κοινωνικών

σχέσεων, μια ολόκληρη συνθήκη αναπαράστασης που γίνεται το ενδιάμεσο έδαφος μεταξύ πραγματικού και συμβολικού μετατρέποντας όλο το πεδίο της σύγχρονης τέχνης σε ένα βωμό, σε ένα θυσιαστήριο, που όμως αυτή την φορά δικαιούται να γνωρίζει την άγνοια του.

Δημήτρης Καρατζάς, Ιούνιος 2023

Δημήτρης Καρατζάς (εικαστικός, Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών ΑΣΚΤ, Σχολή Ελληνικού Κινηματογράφου και Τηλεόρασης Λυκούργου Σταυράκου τμήμα Κινηματογράφου/Σκηνοθεσία)

The myth of the Minotaur in the interwar vanguard has been extensively studied. The emblematic form of the "Headless" are two of the most unusual morphological "symptoms" of the "crisis of symbols", which characterizes the art and literature of the last years of the interwar period.

This crisis, which was also recorded in the art magazines of the time, ultimately led to an ethnographic shift in art from a very early age, but the most important thing is that art was understood as a tool for solving a problem.

The problem was nothing but the impasse of representation and its new identity was the Labyrinth, while the strategies for solving the impasse were and are those that unite the history of the modern with the contemporary work of art.

Therefore it is always interesting to note some basic characteristics of the Labyrinth and to see some eclectic affinities.

of (briefly in this note).

As is well known, Giacometti's work in the 1930s was much more innovative than later in the post-war period. As R.Krauss rightly points out, Giacometti was the first to identify the sculpture with its base and to develop the form horizontally, even in a work whose first title was the word Labyrinth.

This development of form in the horizontal in kind pre-economy predates

Delacroix's majestic painting compositions, either in:

"Freedom Leads the People" with the corpses of the revolutionaries opening the foreground of the composition in a horizontal array or either in the revolutionary for his time: "The Death of Sardanapalus" with the corpses of the naked women again in the foreground and the visual angle that almost erases the horizon line in the upper part of the frame.

This problematic that started with Romanticism and swelled in Modernism became the permanent environment of the contemporary situation.

The ninety-degree turn of the vertical axis was unprecedented in Western art and almost identified the monument with its base. The opening and unfolding of the work in the space was identified with the Labyrinth adventure in a series of iconic works of Modernism and became the basic morphological rule of the works of art of the post-war period with the prominent case of Minimal Art of the 1960s.

If this inversion brought something shocking, it was that the representational was identified with the real and the work became the frame, leaving the space of representation/action for us, the viewers.

The origin of our modern entanglement is Labyrinthine and the opening of space to the real is our co-existence in time and this co-existence became the question and the question.

The foundation of coexistence was made in a body that is mutilated, in the emblematic form of the "Headless" that is the Minotaurii.

The idea that in the place of the head there is a hole is the polar opposite of the Cartesian and rational vision of humanity. This return of the real as a trauma was

already conceived from the time of Romanticism until nowadays it took necropolis dimensions as the absolute scene of our coexistence.

This setting that Bataille called "base materialism" and the patousa is the only one that can be identified with it is a whole field of social relations, a whole condition of representation that becomes the intermediate ground between real and symbolic transforming the whole field of modern art on an altar, on an altar, but this time he is entitled to know his ignorance.

Dimitris Karatzas, June 2023

Dimitris Karatzas (artist, ASKT Master of Visual Arts, Lykourgos Stavrakos School of Greek Cinema and Television, Department of Cinema/Directing)